

BLOEMENWEIDES EN BLOEMENAKKERS

Bloemenweides winnen steeds meer belang omwille van hun ecologisch potentieel, hun sierwaarde en het laag onderhoud. Tot op heden blijft deze trend aanhouden maar we moeten toch waakzaam blijven dat de duurzaamheid ervan niet in gedrang komt door een slechte aanleg of beheer.

Er bestaat nogal wat verwarring over de juiste definitie van een bloemenweide: een bloemenweide - of beter een bloemrijk grasland - is een grasland waarbij inheemse overblijvende bloeiende planten overheersen. De verhouding bloeiende planten/grassen ligt dikwijls hoger dan in natuurlijke graslanden. M.a.w. de nadruk ligt op de sierwaarde. De kunst van het beheer is ervoor te zorgen dat grassen niet (teveel) domineren. Dit gebeurt door het een aangepast mairegime (frequentie en tijdstip).

Bij een bloemenakker bestaat de vegetatie uit éénjarige zoals klaproos en korenbloem. Jaarlijks maaien na de bloei, enkele dagen laten liggen, afvoeren en licht infrezen volstaan om dit beeld te behouden.

Eindbeelden en dynamiek

In tegenstelling tot een gazon is het eindbeeld van een bloemenweide moeilijk te voorspellen. Er wordt immers gewerkt met zaadmengsels die veel complexer zijn samengesteld dan gazonmengsels; 20 tot 30 soorten in een bloemenmengsel

Orchideeën in een bloemenweide (Groene Long, Kuurne).

zijn niet ongewoon. Daarenboven reageert elke soort anders op de bodem (textuur, vochtigheid, voedingsstoffen, zuurtegraad) waardoor het eindresultaat moeilijk te bepalen is. Verder is het eindbeeld van een bloemenweide dynamisch doorheen de tijd. Het is quasi onmogelijk om elk jaar hetzelfde beeld te bereiken. Bij de inzaai van éénjarige en meerjarige zal het eerste jaar klaproos welig tieren en margrietten nergens te bespeuren zijn. Een drietal jaar later kunnen de rollen omgekeerd zijn. Het is dus gevaarlijk om spectaculaire eindbeelden en referentiebeelden voorop te stellen aan de klant gezien dit dikwijls tegen valt wegens de onvoorspelbaarheid (in de tijd) en de dynamiek. Wees dus realistisch in de voorstellen en communiceer juist naar de klant.

Aanleg

Er zijn grosso modo twee manieren om een bloemenweide aan te leggen. Ofwel start men van een naakte bodem/akker ofwel van een bestaand(e) grasmat/grasland. Enkel de eerste optie wordt hier besproken. Het zaaibed klaarleggen voor een bloemenweide is gelijklopend aan dat van een gazon. Er wordt best gestart van een onkruidvrije, kruimelige, egale toplaag. Zeer belangrijk is het onkruidvrij starten. Dit kan door het aanleggen van verschillende valse zaaibedden. Een vals zaaibed is het zaaiklaar maken van de bodem zonder inzaai. Na enkele weken worden alle kiemende planten weggeschoffeld. Dit wordt soms driemaal uitgevoerd om zoveel mogelijk ongewenste kruiden te verwijderen. Bij het inzaaien wordt best wit zand gebruikt om te zien waar al gezaaid is en waar niet. Liefst handmatig inzaaien om geen ontmenging van het mengsel te verkrijgen. Na het zaaien de grond lichtjes aandrukken voor een goed contact met de bodem. Dit verhoogt het kiemingspercentage. Last but not least: nooit bemesten met stikstof!

De inzaai kent twee courante tijdstippen:

- in april/mei: beste tijdstip om in te zaaien gezien de temperatuur en neerslag geschikt zijn voor optimale groei. Dit betekent immers ook het ideale groeitijdstip voor ongewenste kruiden.
- in het najaar (september/oktober): de onkruidgroei is veelal minder hevig dan in het voorjaar maar kan nog altijd voor problemen zorgen. Wanneer men last heeft van gronden waar kleine brandnetel aanwezig is, is het best om in te zaaien in het najaar. Tijdens vriesweer sterft deze af.

Beheer en plantenstrategieën

De achillespees van de bloemenweides is het beheer. Veel projecten starten spectaculair maar eindigen vijf jaar later in de vergetelheid omwille van het vergassen (te hoge voedselrijkdom) van de bloemenweides. Verschrallen door te maaien en af te voeren is de boodschap. Om te weten wanneer en

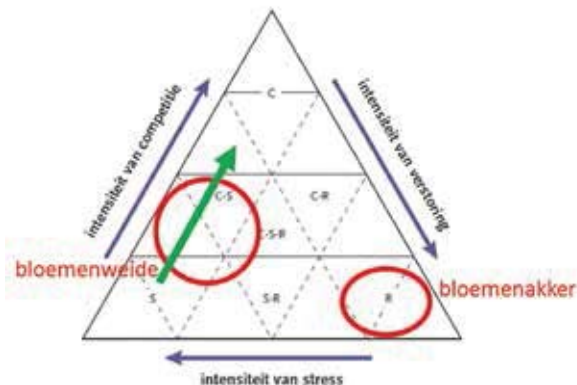
Bloemenakker in de Groene Long, Kuurne.

hoeveel keer gemaaid moet worden, is het belangrijk om de reeds besproken dynamiek van een bloemenweide te kennen. Om deze te begrijpen, is het nodig om inzicht te krijgen in plantenstrategieën.

In 1979 ontwikkelde de Brit Grime de CSR-strategie om de verschillende manieren waarop planten overleven te verklaren. Grime onderscheidt drie strategieën (C, S, R):

- C-strategen (competitieven): dit zijn soorten kenmerkend voor habitats met hoge voedselrijkdom en weinig verstoring (maaien) zoals grote brandnetel, gestreepte witbol en ridderszuring... Wanneer we deze soorten in de bloemenweide zien verschijnen, moeten we maaien en afvoeren. Tot soms driemaal per jaar.
- S-strategen (stresstoleranten): dit zijn soorten kenmerkend voor habitats met veel stress (voedselarm) en weinig verstoring (niet frezen en maaien). Het gaat meestal om zoals de soorten die ingezaaid worden. Enkel maaien (1 – 2x maal per jaar) is hier van toepassing.
- R-strategen (ruderalen): dit zijn soorten kenmerkend voor habitats met weinig stress en veel verstoring (frezen) zoals korenbloem en klaproos. Typisch is hun snelle groei, spectaculaire bloei en zeer grote zaadproductie. Jaarlijks verstoren van de bodem (oppervlakkig frezen) en eventueel bijzaaien is nodig om dit in stand te houden.

Verder brengt gezond boerenverstand de beheerder soms ook tot logische oplossingen; wat je wil behouden, maai je niet vooraleer de zaadvorming. Verder maai je grassen wanneer de biomassa het hoogst is en vóór de zaadvorming. ●

Het CRS model van Grime die de dynamiek van de bloemenweides verklaart. De groene pijl wijst op de vergassing omwille van te hoge voedselrijkdom. Maaien en afvoeren is de boodschap om zo weinig mogelijk op te schuiven naar de competitieven.

< Bregt Roobroeck, onderzoeksmedewerker VIVES OG Groenmanagement, bregt.roobroeck@vives.be www.groenmanagement.be, auteur en foto's

